

Brüssel, 20.5.2020
COM(2020) 542 final

KOMISJONI ARUANNE

Bulgaaria

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud aruanne

KOMISJONI ARUANNE

Bulgaaria

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud aruanne

1. SISSEJUHATUS

20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud klausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majandussurutise ajal. Komisjon jagas oma teatises nõukoguga seisukohta, et arvestades COVID-19 puhangust tingitud eeldatavat tõsist majandussurutist, võimaldab praegune olukord klausli aktiveerida. 23. märtsil 2020 nõustasid liikmesriikide rahandusministrid komisjoni hinnanguga. Üldise vabastusklausli aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda keskpika perioodi eelarveeesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis. Parandusliku osa puhul võib nõukogu teha komisjoni soovitusel alusel ka otsuse võtta vastu muudetud eelarvekurss. Üldine vabastusklausel ei peata stabiilsuse ja kasvu pakti kohaseid menetlusi. See võimaldab liikmesriikidel kalduda kõrvale tavapäraselt kohaldatavatest eelarvenõuetest ning komisjonil ja nõukogul võtta pakti raames vajalikke poliitika koordineerimise meetmeid.

Bulgaaria ametiasutuste 31. märtsil 2020 esitatud andmed, mille Eurostat seejärel kinnitas,¹ näitavad, et Bulgaaria valitsemissektori eelarve ülejääk ulatus 2019. aastal 2,1 %ni SKPst, samal ajal kui valitsemissektori koguvõlg oli 20,4 % SKPst. 2020. aasta lähenemisprogrammi kohaselt kavandab Bulgaaria 2020. aastal eelarvepuudujäägiks 3,1 % SKPst ja võlatasemeks 28,5 % SKPst.

2020. aastaks kavandatud eelarvepuudujääk on esmapilgul usutav tõend stabiilsuse ja kasvu paktis määratletud ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta.

Seepärast on komisjon koostanud käesoleva aruande, milles analüüsitakse, kas Bulgaaria täidab aluslepingu kohast eelarvepuudujäägi kriteeriumi. Võlakriteeriumi võib pidada täidetuks, kui võla suhe jääb allapoole aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 60 % SKPst. Aruandes võetakse arvesse kõiki asjakohaseid tegureid ja COVID-19 pandeemiast tingitud suurt majandusšokki.

---

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

Tabel 1. Valitsemissektori eelarvepuudujääk ja võlg (% SKPst)

		2016	2017	2018	2019	2020 KOM	2021 KOM
Eelarvepuudujäägi kriteerium	Valitsemissektori eelarvepositatsioon	+0,1	+1,1	+2,0	+2,1	-2,8	-1,8
Võlakriteerium	Valitsemissektori koguvõlg	29,3	25,3	22,3	20,4	25,5	25,4

Allikas: Eurostat, komisjoni 2020. aasta kevadprognoos

2. EELARVEPUUDUJÄÄGI KRITEERIUM

Läheneemisprogrammi kohaselt prognoositakse 2020. aastaks Bulgaaria valitsemissektori eelarve puudujäägi jõudmist 3,1 %ni SKPst, mis ületab aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Kuigi valitsemissektori eelarvepuudujääk ületab 3 % SKPst, jääb see kava kohaselt aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse lähedale. Komisjoni kevadprognoosi kohaselt peaks valitsemissektori eelarve puudujääk olema 2020. aastal 2,8 % SKPst, mis on veidi madalam kontrollväärtusest 3 % SKPst.

Aluslepingu kontrollväärtuse ületamine 2020. aastal on erandlik, kuna selle põhjuseks on tõsine majandussurutis. Võttes arvesse COVID-19 pandeemia mõju Bulgaaria majandusele, prognoositakse komisjoni 2020. aasta kevadprognoosis, et reaalne SKP väheneb 2020. aastal 7,2 %.

Aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse ületamine läheneemisprogrammis on ajutine aluslepingu ning stabiilsuse ja kasvu pakti tähenduses. Eelkõige prognoositakse komisjoni 2020. aasta kevadprognoosis, et 2021. aastal on eelarvepuudujääk taas kontrollväärtusest väiksem.

Kokkuvõttes ületab 2020. aastaks kavandatud eelarvepuudujääk napilt aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Kontrollväärtuse ületamist peetakse erandlikuks ja ajutiseks aluslepingu ning stabiilsuse ja kasvu pakti tähenduses. Seega näitab analüüs, et aluslepingus ja määruses (EÜ) nr 1467/97 sätestatud eelarvepuudujäägi kriteerium on täidetud.

3. ASJAKOHASED TEGURID

Aluslepingu artikli 126 lõikes 3 on sätestatud, et juhul kui liikmesriik ei vasta ühele või mõlemale kriteeriumile, peab komisjon koostama aruande. Aruandes tuleb võtta „arvesse ka seda, kas eelarvepuudujääk ületab riigi investeerimiskulutused, samuti kõiki muid asjassepuutuvaid tegureid, kaasa arvatud liikmesriigi keskmise pikkusega perioodi majandus- ja eelarveseisund“.

Neid tegureid on lisaks selgitatud määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikes 3, milles on sätestatud, et asjakohast tähelepanu tuleb pöörata „kõikidele teistele teguritele, mis on asjaomase liikmesriigi arvates olulised, et põhjalikult hinnata puudujäägi- ja võlakriteeriumide järgimist, ning millest liikmesriik on nõukogule ja komisjonile teada andnud“.

Praeguses olukorras on peamine lisategur, mida tuleb 2020. aasta puhul arvesse võtta, COVID-19 pandeemia majanduslik mõju. Pandeemial on väga arvestatav mõju eelarveseisundile ja see toob kaasa väga ebakindlad väljavaated. Pandeemia on viinud ka üldise vabastusklausli aktiveerimiseni.

3.1 COVID-19 pandeemia

COVID-19 pandeemia on põhjustanud suure majandusšoki, millel on märkimisväärne negatiivne mõju kogu Euroopa Liidus. Mõju SKP kasvule sõltub nii pandeemia kestusest kui ka meetmetest, mida võetakse riiklike ametiasutuste poolt ning Euroopa ja ülemaailmsel tasandil selle leviku aeglustamiseks, tootmisvõimsuse kaitsmiseks ja kogunõudluse toetamiseks. Liikmesriigid on juba võtnud või võtmas eelarvemeetmeid, et suurendada tervishoiusüsteemide suutlikkust ning aidata eriti palju kannatanud üksikisikuid ja majandussektoreid. Vastu on võetud ka olulised likviidsust toetavad meetmed ja muud tagatised. Üksikasjalikumad teavet arvesse võttes peavad pädevad statistikaasutused uurima, kas need meetmed avaldavad valitsemissektori eelarve tasakaalule vahetut mõju või mitte. Koos majandustegevuse vähenemisega suurendavad vastuvõetud meetmed märkimisväärselt valitsemissektori eelarve puudujääki ja võlapositsiooni.

3.2 Keskpika perioodi majandusseisund

COVID-19 pandeemia alguses olid Bulgaaria majandustingimused soodsad. Viiendat aastat järjest märkimisväärne SKP kasv oli 2019. aastal 3,4 %, mis oli peamiselt tingitud kodumajapidamiste tarbimise kasvust. COVID-19 puhang katkestas selle positiivse suundumuse. Bulgaaria reaalne SKP peaks prognooside kohaselt 2020. aastal vähenema 7,2 %, mis on peamiselt tingitud pandeemia leviku piiramiseks võetud meetmete negatiivsest mõjust pärast erakorralise seisukorra väljakuulutamist 13. märtsil 2020 ja rahvusvahelise majandustegevuse aeglustumisest 2020. aasta esimeses kvartalis. Eeldatakse, et eratarbimine väheneb 2020. aastal peaaegu 6 % ja investeeringud vähenevad 18 %. Samal aastal kannatab eksport ulatusliku enam kui 13 %-lise languse all ning eeldatakse, et import väheneb rohkem kui 12 %. Prognoositud SKP järsk vähenemine on leevendav tegur Bulgaaria eelarvepuudujäägi kriteeriumi täitmise hindamisel 2020. aastal.

2021. aastaks prognoositakse majanduskasvu taastumist. Eeldatavalt on peamiseks liikumapanevaks jõuks eratarbimine, kuna tööturu olukord peaks paranema. Prognoositakse, et ekspordi taastumine mõjutab positiivselt ka majanduskasvu. Investeeringute puhul eeldatakse siiski aeglasemat taastumist, kuna suur ebakindlus ja endiselt nõrk äriühingute rahastamine suruvad investeerimistegevuse maha ja lükkavad seda edasi. Seda makromajanduslikku väljavaadet iseloomustab erakordselt suur ebakindlus seoses pandeemia kestusega ning selle mõjuga majandustegevusele, tarbimisharjumustele ja ettevõtete rahandusele.

3.3 Keskpika perioodi eelarvepositsioon

Eelarve täitmise andmete ja komisjoni prognoosi põhjal oli struktuurne ülejääk 2019. aastal 1,1 % SKPst, mis ületas keskpika perioodi eelarve-eesmärki, milleks oli puudujääk 1 % SKPst.

Bulgaaria ametiasutused kavandasid 2020. aastaks tasakaalulähedase eelarve. Parlament võttis 6. aprillil 2020 vastu muudetud riigieelarve, et pakkuda välja uued majandusväljavaated ja meetmed COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks. Selle eelarvega nähakse ette puudujääk 3 % SKPst kassapõhise arvestuse kohaselt või 3,1 % SKPst ESA kohaselt. Neid kavasid iseloomustab erakordselt suur ebakindlus selles osas, kui kaua pandeemia kestab ja missugune on selle mõju eelarveväljavaadetele.

Lähenemisprogrammis antakse teavet oluliste uute meetmete kohta pandeemia ohjeldamiseks ja majanduse toetamiseks ning makromajandusliku olukorra hinnangulise mõju kohta. Lähenemisprogrammi kohaselt on nende otsetoetusmeetmete mõju eelarvele 2020. aastal 1,3 % SKPst. Peamised uued meetmed hõlmavad suuremaid kulutusi meditsiiniseadmetele, täiendavaid töötasusid julgeolekutöötajatele ja sõjaväelastele ning toetusi ettevõtetele töökohtade säilitamiseks ja maksude edasilükkamist. Majandussurutise tõttu on tulud prognoositust väiksemad ligikaudu 2,5 % võrra SKPst. Lähenemisprogrammis on esitatud ka teave riigigarantiide kava kohta mahus 0,6 % SKPst ja investeerimisfondide ümberjaotamise kohta mahus ligikaudu 0,8 % SKPst, et rahastada meditsiinitöötajate ja mittemeditsiiniliste töötajate lisatasusid, meditsiiniseadmeid ja VKEd rahalist toetamist. Kui üksikasjalikumast teabest ei tulene teisiti, peavad pädevad statistikaasutused uurima, kas neil meetmetel on vahetu mõju valitsemissektori eelarvepositsioonile või mitte.

Valitsuse keskpika perioodi eelarvestrateegiat ei ole veel ametlikult ajakohastatud. Lähenemisprogrammis antakse siiski ülevaade keskpika perioodi eelarvestrateegiast, mille kohaselt keskendutakse jätkuvalt eelarveraamistiku jätkusuutlikkusele ja võetakse kohustus järgida Bulgaaria keskpika perioodi eelarve-eesmärki, milleks on iga-aastane struktuurne eelarvepuudujääk 1 % SKPst.

3.4 Liikmesriigi väljapakutud muud tegurid

15. mail 2020 edastasid Bulgaaria ametiasutused kirja, mis puudutas asjaomaseid tegureid kooskõlas määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikega 3. Eelmistes punktides esitatud analüüs üldjoontes juba hõlmab ametiasutuste väljapakutud põhitegureid. Kirjas rõhutatakse, et Bulgaaria sisenes kriisi väga tugeva eelarvepositsiooniga ning et kõrvalekalded esialgsest eelarve-eesmärgist on täielikult tingitud pandeemiapuhangust. Kirjas lisatakse, et majanduse oodatava taastumisega soovib valitsus 2021. aastal rakendada struktuurset konsolideerimist vähemalt 0,5 % ulatuses SKPst ja tasakaalustada eelarve 2023. aastaks.

5. JÄRELDUSED

Lähenemisprogrammis kavandatu kohaselt prognoositakse 2020. aastaks Bulgaaria valitsemissektori nominaalse eelarvepuudujäägi suurenemist 3,1 %ni SKPst, mis napilt ületab aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Kontrollväärtuse kavandatud ületamist peetakse erandlikuks ja ajutiseks. Analüüsist nähtub, et aluslepingus ja määruses (EÜ) nr 1467/1997 määratletud puudujäägikriteerium on täidetud.